

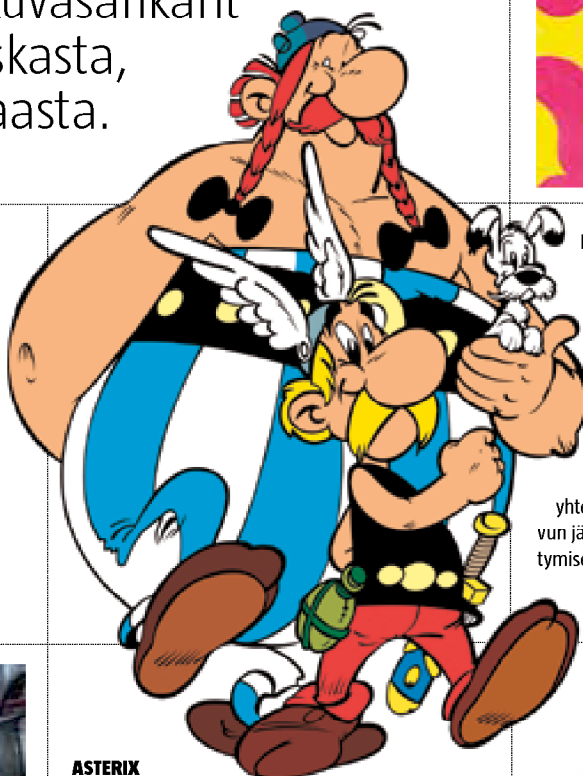
Rakastetut ranskalaiset

Monet tutut sarjakuvasankarit ovat lähtöisin Ranskasta, sarjakuvan suurmaasta.

TEKSTI VESA SAARINEN

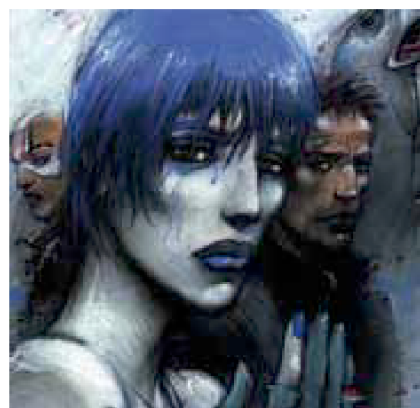
Ranskan, ja laajemmin koko ranskankielisen Euroopan, merkitys sarjakuvataiteelle on mitaamaton. Ranskaa puhuva Eurooppa on antanut sarjakuvalle paitsi useita sarjakuvan tyyliuuntia, myös valtavan joukon ikimuistoisia sarjakuvia, joista nauttivat sukupolvet toistensa jälkeen.

Tällä aukeamalla palautetaan mieliin suomenneittuja klassisia ranskalaisia sarjakuvia – sellaisia, joiden tekijät ovat tai ovat olleet kansallisuudeltaan ranskalaisia. Vaikka maantieteelliset rajat ovat ranskankielisessä Euroopassa melko merkityksettömiä, naapurimaa Belgian sarjakuviin ei tässä eksytä.

ASTERIX

Käsikirjoittaja **René Goscinny** (1926–1977) ja piirtäjä **Albert Uderzon** (s. 1927) sarjakuva pienestä valloittamattomasta gallialaiskylästä on merkittävä pala sarjakuvan yleissivistystä. Asterix on yksi menestyneimmistä alkujaan ranskankielisistä sarjakuvista: Asterixia on käännetty yli sadalle kielelle, ja albumeita on myyty yli 320 miljoonaa. Eikä syytä: Asterix-albumeiden lämmin huumori, oivaltavat henkilöhahmot sekä ennen kaikkea Goscinny taitavat käsikirjoitukset ovat vastustamaton yhdistelmä.

NIKOPOL-TRILOGIA

Jugoslaviassa syntyneen mutta Ranskan kansallisuuden saaneen **Enki Bilalin** (s. 1951) tunnetuin työ lienee vuonna 1980 alkanut ja vuonna 1992 päättynyt Nikopol-trilogia. Dystopistisessa tieteis-tarinassa päähenkilö Alcide Nikopol palaa kolmenkymmenen vuoden syväjäädystä fasistiseen, post-apokalyptiseen Ranskaan. Bilalin sarjakuvan ansio on paitsi vahvan, 1980-lukulaisen kylmän sodan tunnelman ja mielenmaiseman kuvaamisessa, myös taitavassa kuvituksessa.

VALÉRIAN JA LAURELINE

Avaruusasentit Valerian ja Laureline ovat jähdannet avaruusrosvoja jo vuodesta 1968 lähtien. **Pierre Christinin** (s. 1938) ja **Jean-Claude Mézièresin** (s. 1938) scifi-sarjakuva on innostanut paitsi sarjakuvafaneja, myös elokuvantekijöitä: esimerkiksi **James Cameronin** menestyselokuva Avatar on joidenkin mukaan suorahko sovitus Valerian-albumista *Alfolol*, *vallattu planeetta*. Unohtaa ei sovi myöskään sarjakuvan merkitystä murrosiän myrskyissä: monenkohan pikkupojan ensi-ihastus on ollut kaunis avaruusasentti Laureline?

BARBARELLA

Jean-Claude Forestin (s. 1930) luoma Barbarella on pikkutuhma tieteissarjakuva, jonka vaikutus populaarikulttuuriin on ollut melkoinen – esimerkiksi brittibändi Duran Duran otti nimensä sarjakuvan elokuvasovituksista. Vuonna 1962 ensimmäisen kerran ilmestynyt sarjakuva oli eräs ensimmäisistä laajalle levinneistä ”aikuisten sarjakuvista”. Ehkä juuri siitä syystä Barbarellaa pidetään yhtenä niistä julkaisuista, jotka vaikuttivat 1960-luvun jälkipuoliskon yhteiskunnalliseen vapaamielisytymiseen.

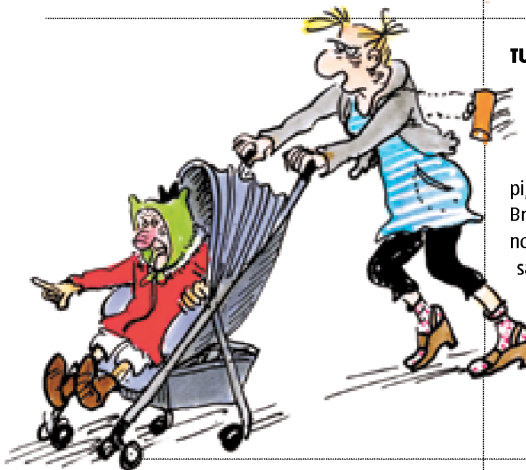
BLUEBERRY

Jean Giraudin (s. 1938) alias Moebiuksen sarjakuvista tunnetuin lienee Blueberry. Hapoisaksi elokuvaksikin muutettu lännensarjakuva kronikoi epätyypillisen lännenmies Mike Blueberryn kokemuksia Yhdysvaltain villissä lännessä ja pohjoisvaltojen sotaväessä. Blueberry on lännensarjakuvaksi välillä varsin epätavallinen: sarjakuvan perusasetelma ja piirrosjälki saattavat tuottaa perinteisten lännensarjakuvien ystäville sopeutumisvaikeuksia.

AHMED AHNE

Goscinnyn rakastetuin antisankari lienee kalifiksi kalifin paikalle keinoja kaihtamatta haluava Ahmed Ahne. Muinaiseen Bagdadiin sijoittuva sarjakuva on parhaimmillaan lyhyissä tarinoissa, joissa Goscinnyn ja piirtäjä **Jean Tabary** (s. 1930) päästävät mielikuvituksen valloilleen. Monet Ahmed Ahne -tarinat ovat ihasuttavan absurdeja sarjakuvan ja logiikan rajoja koettelevia luomuksia, joissa erityisen merkilläpöntävää on Goscinnyn taitava leikkittely kielellä.

TURHA JOUKKO

Viidestä **Claire Bretécherin** (s. 1940) Turha joukko -albumista julkaistiin kaksi suomeksi vuonna 1981. Taiteilijana Bretécher lienee Suomessa hieman tuntemattomampi, mutta meriittejä häneltä kyllä löytyy: Bretécher on paitsi palkittu monilla palkinnoilla niin Ranskassa kuin muualla Euroopassa, hän on ollut mukana perustamassa pitkäikäistä L'Écho des savanes -sarjakuvalehteä. Bretécherin sosiologinen ajattelu heijastuvat hänen sarjakuviinsa: erityisesti naisten kuvaaminen on herättänyt keskustelua.

ALIX

Historiallisen ja realistisen seikkailusarjakuvan eräs uranuurtajista on Alix. Vastikään menehtyneen **Jacques Martinin** (1921–2010) tunnetuin sarjakuva kertoo nuoren, pellavapäisen ja pelottoman Alixin elämästä ja seikkailuista. Martinin sarjakuvaa arvostetaan paitsi taiteellisten ansioidensa, myös historiallisen tarkkuutensa vuoksi: monet henkilöt, tapahtumat ja paikat vastaavat todellisia historiallisia tapahtumia.

ADÈLE BLANC-SECIN SEIKKAILUT

Jacques Tardien (s. 1946) tunnetuin hahmo lienee kirjailija, tutkiva journalisti Adèle Blanc-Sec. Sarkastinen, jopa kyyninen Adèle kohtaa seikkailuissaan paitsi okkultistisia voimia, myös tavallisen maailman murheita. 1900-luvun alkupuolen Ranskaan sijoittuvat seikkailut saapuvat pian myös valkokankaalle: Adèle-elokuvan on ohjannut **Léon- ja 5th Element** -menestyselokuvista tuttu **Luc Besson**. Ranskaksi Adèlen seikkailuja on ilmestynyt jo yhdeksän albumin verran. Suomeksi albumeita on saatavilla valitettavasti vain yksi, *Adèle ja hirviö*.

...JA NE BELGIT

Lucky Luke. Tintti. Piko ja Fantasio. Niilo Pielinen. Natasha. Pikkuruinen, kahteen kielialueeseen jakautunut Belgia on ranskankielisen sarjakuvan jättiläinen, jonka merkitystä koko sarjakuvakulttuurille ei voi helposti vähätellä.

Vaikka tässä jutussa keskityttiin ainoastaan ranskalaisiin sarjakuviin ja niiden tekijöihin, todellisuudessa belgialaisen ja ranskalaisen sarjakuvan väliset erot ovat vähäiset, lähes olemattomat. Belgialaisia ja ranskalaisia sarjakuvia yhdistää paitsi kieli, myös se tosiseikka, että maantieteellisesti Belgian ja Ranska ovat hyvät naapurukset. Läheisyydestä johtuen paitsi sarjakuvat, myös monet taiteilijat ovat vaikuttaneet kummankin maan puolella.

Tunnetuin esimerkki yhteistyöstä lienee varjoaan nopeammin ampuva lännenmies Lucky Luke, jonka tuki loi belgialainen Maurice De Bevere alias Morris, mutta jonka kultakausi koitti vasta ranskalaisen Goscinnyn käsikirjoittamien tarinoiden myötä.

Ranskaa puhuva Eurooppa on antanut sarjakuvalle joukon ikimuistoisia teoksia.